

vihrajočmi lasmi in brado. Obraz je v svetlobi, lasje in brada pa tvorijo obkvirajočo ga temo in detajlev manjka — vidi se samo vtisk, vtisk odprte cvetlične čaše, ki pije in srka nebeške žarke. Ta obraz živi v

RAFAELOV KRISTUS IZ „IZPREMENJENJA“

nebeških sferah. Zamaknjen je. Čim krepkeje se javlja v njem duša, tem preprostejše so izvršene telesne oblike. A Rafael ne bi bil zadel te mojstrske podobe, ako ne bi bil poprej v mladosti slikal Kristusa po preprostem sprednjem pogledu.

Kje leži tukaj sorodnost z Michelangelovim Kristusom? V osebnosti zasnutkov. V „Disputi“ je bolj plemenit in oduševljen obraz tradicionalne umetnosti, obraz v „Izpremenjenju“ pa je Rafaelova osebna stvaritev. Te glave ne bo noben umetnik kopiral, ker nima nič tipičnega, splošnega na sebi. Rafael je

tukaj tekmoval z naravo, ki tudi ne ustvarja tipov, ampak individue. Tudi oba Michelangelova Kristusa sta individualna. A njegov od mrtvih vstali Zveličar spominja na Apolona, ker povdarja preveč čutno lepoto, Kristus njegove poslednje sodbe pa je premalo plemenit, premalo božanski, preveč po človeško strasten in srdit. Michelangelova oseba Kristusa ostane torej zmirom v sferah človeških in se ziblje med čutno lepoto in afektom. Rafaelov Kristus sicer tudi prestopi meje običajne lepote (kakor Kristus „Poslednje sodbe“), a je prepojen z izrazom, ki je verjeten in mogoč, dasi ga še ni nikdo videl pri človeku. Kolikor presega človeški izraz, toliko da slutiti božjo naravo Kristusovo. Ne predmet — tu Izpremenjenje, tam Vstajenje —, ne material — tu barve, tam kamen — delata glavni razloček med individualno zamišljenim Kristusom največjih mojstrov laške umetnosti, ampak osebnost umetnikova in njegovo versko čuvstvovanje.

S tem je Michelangelov od mrtvih vstali Kristus dovolj označen. Globoko je premišljen, po vseh pra-

RAFAELOV KRISTUS IZ „DISPUTE“

vilih izdelan, čisto oseben in izviren umotvor, in vendar ni isti, ki si ga predstavlja vera mladih duš. Tega Kristusa Michelangelo ni več našel v umetnosti, a klanjal se mu je na stare dni v svoji poeziji.

